

LJUBLJANSKI ČASNIK.

№ 35.

Vtorik 30. maj. Serpana

1850.

„Ljubljanski časnik“ izhaja vsak teden dvakrat, in sicer vtorik in petek. Prodplačuje se za celo leto pri založniku Jožefu Blazniku 6 gold., za pol leta 3 gold., za četrt leta 1 gold. 30 kraje. Za polletno pošiljanje na dom v Ljubljani se odraja še 15 kraje. Celoletno plačilo za pošiljanje po cesarski pošti znese 7 gold., za pol leta 3 gold. 30 kraje., za četrt leta 1 gold. 45 kraje. — Vsaka cesarska pošta prejme naročilo in denar, in ako se na pismo zapiše, da so naročivni denarji (Pränumerationsgelder) v njem, ni treba nič postatine plačati.

Vradne naznanila.

Poziv

miloserčnim prebivavcam krajske kronovine in glavniga Ljubljanskiga mesta.

Velika nesreča je 18. t. m. mesto Krakovo zadela. O poldne ta dan je začelo v tako imenovanim kraljevim mlinu na Piascku goreti in ker je bila stanovitna suša popred, so se blizo ležeče lesene pohištva tega predmestja naglo vnele. Silna sapa je plame naravnost proti mestu obrnila, de so se neizrečeno urno tehniška akademija, rutenska cerkev sv. Barbare, škofija, ulice Gebbia, Brocka, Vista, en del glavniga tabora in Grekovske ulice vnele. Franciskanska, lepa Dominikanska cerkev, samostan Bernardinarjev pri sv. Jožefu, mesnice itd. itd. so pogorele, in od silniga viharja podpihovan je ogenj celo noč divjal, prizadevanja ljudi se branil in tretji del znotranjiga mesta v grobljo in pepel premenil. Še le 19. t. m. so bili tako srečni, po silnim prizadevanju in ko so tudi iz bolj daljnih krajev pomagat prihiteli, ogenj vstaviti. Žalibog! še le, ko je toliko nesrečnih zgubo marsikteriga svojiga druziga in vsiga svojiga premoženja, vsiga svojiga upanja objokovalo, ko je krasno mesto mnogo svojih starih spominjev in najlepših poslopij zgubilo!

Kar smo doslej v tem strašnim pozoru zvedili, je 5 ljudi v ognju poginilo, mnogo družih, ki so skušali druge oteti, je bilo od ognja in doli padajočih brunov poškodovanih; mnogi niso družiga nič rešili, kakor golo življenje in žalujejo brez strehe poleg žarečih podertij!

Ali ne brez pomoči! zakaj veliko je število zlahtnih ljudoljubov, ki bodo, zvedši nesrečo, ki je njih brate zadela, radi in veseli svoj dar prinesli, de bodo žalostnim solze oterli. —

Božji blagoslov plačuje ravno zdaj z obilnimi pridelki trud kmetovavca! Božji blagoslov plača tudi vsako delo keršanske miloserčnosti! Blagodušni prebivavci krajske kronovine in njeniga cvetečiga glavniga mesta, pomnite revšine in žalosti, ktero je ena sama noč nad toliko nesrečnih naklonila in mudili ne bote, jim tolažbe in pomoči poslati.

Vredništvo „Časnika“ bo z veseljem miloserčne darove v ta namen prejemale in odrajtovalo.

Politiške naznanila.

Preselovanje u Ameriko.

Veliko jih je, ki so se Evrope naveličali, ali ktere nezadovoljnost iz domorodnih krajev žene, ki si tedaj drugej nove domovine, nove očetnine poiskujejo. Zapustijo z svojo rodovino, z svojim premoženjem vred zemljo, ki jih je rodila in dozdej preživila, ter se uptuje dežele podajo. Kam pa gre večina evropskih nedovoljnikov in preselovavcov? Večidel u Ameriko. Veliko tisuč marljivih družin potovajo čez valovje atlantiškiga morja, in nar-

boljši soki Nemčije in Avstrije se prelivajo u to novo čezmorsko Palestino.

Ali so morebiti nar revnejši, ki na uno stran sveta gredo? Bog obvaruj; berač nima toliko, da bi prevoznjo za se in za svojo rodovino plačati mogel. Srednji stan, premožen kmet, delaven rokodelc nese svojo marljivost, svojo umetnost in svoje premoženje na drugo stran morja, in zaostanejo le bogatini no berači. Vsaka dežela je pa pogubljena, kjer sredni stan (der Mittelstand) neha. Pa ne samo iz nemških preobljudnih krajev, od Rheina, iz Bavarskiga in drugih dežel se ljudje preselovajo, tudi iz naše domovine odganja politiška nezadovoljnost marsikteriga verliga moža, kteri bi tukaj prav prav na svojim mestu bil. Reveži pa ne vejo, kaj jih u Ameriki čaka.

Ubogi naselniki pridejo, po dolgi nevarni morskoti, če jih brezden ne požre, u zaželjeni novi svet, kteriga jezik, navade, posebnosti so jim neznane. Mnogi mislijo, kader le u Ameriki bodo na suho stopili, jim bodo pečeni golobje u usta leteli. Med tim pa morajo, kader so iz ladije na suho prišli, še več sto milj potovati, dokler na mesto ne pridejo, ktero jim je bilo odločeno. Tamkaj najdejo — en neizmeren gojzd! Prevoznja in potovanje do kraja naselbine sta njihove denarje požerla; kader prvo drevo posekajo, kader prvič lopato u nikol še obdelano zemljo zabodejo, so veči siromaki, kot nar veči siromak u nemški deželi, ne tega opomniti, da bolezn, sila, mnogotere sleparije sto in sto naselnikov pograbi in pokončajo, preden se na namenjeno mesto pridejo.

Zatorej bi izselovavci bolj storili, če bi se na Ogersko obrnili. Z majhnimi stroški pridejo na mesto, za majhine stroške, morebiti zastonj, dobijo od vlade kos zemlje, ktere jim ne bo treba še le obdelovati, kakor čezmorsko, ampak ktera je neverjetno rodovitna, černa in mastna, in kjer se en kamen tako redko najde, kakor pri nas ena dvajsetica. Njihovi prihodnji sosedje bodo Nemci ali Slavjani; vladarstvo vsim narodom dobro želi, vsako vero spoštuje ter budi nad blagostanjem svojih podložnikov. Tudi kmetovavci na Sedmograškim in u Banatu so bili pravi izgledi blagostanja in sreče, preden se ni žalosten boj pričel.

Kar ogersko deželo zadene, bi tudi ona po naselitvah veliko pridobila, zakaj po nesrečni vojski je veliko delavcov zgubila; Madjar po navadi ni ravno delaven; s ptujimi vselovavci pride ptuja omika u deželo. Po takim se dežela nar bolj pomiri: zakaj omika in izobraženje več zamorete, kakor vsi topi. Huda brato-dražba bo vendar enkrat pozabljena. Bolj k spravi in pomirenju, kot en milijon natakov (bajonetov) nagne človeka zelena setva, ki iz zemlje klije, ali vinska terta, ki se na kviško vije. Oger bo Nemcu ali Slavjanu roko podal, rekoč: „Brate, naj bodejo pozabljeni stari časi, proti novej dobi gledajmo upajoči. škoda bi vender bilo, ako bi to zeleno setvo konjiki poteptali, ako bi te prijazne hišice, u kterih naše žene in naši otročički prebivajo,

zopet ogenj pokončal. Ne bodi nikjer, nikoli, nigdar več prelita kri naših bratov, ne oskrunjenje svetiša naših cerkva!“

Poslednjič je pa tudi za avstrijsko vladarstvo potrebno in važno, v ogersko deželo marljivih ptujcov naseliti. Avstrija je država, u kateri večina prebivavcov od poljedelstva živi. Akoravno smo, kar naše tovarne in obertništvo zadene, že toliko napredovali, da se tujine ne smemo sramovati, je vendar naša sreča in prava zakladnica u naši zemlji. Le s tim, kar nam je blagoslov nebeški pred vsimi evropskimi narodi tako obilno podaril, le s tim zamoremo tako daleč priti, da bode avstrijska tergovina izvozna, da ne bode zmiraj več denarjev iz dežele šlo, kakor jih vanjo pride. Neizmernih pripomočkov ima Avstrija še u svojim naročju; še jih sama ne pozna, še jih ni mogla preiskovati. Tisuč oralov rodovitne zemlje ni nikoli še kmetovavcov plug prerezal, stotine visokih planin niso še živine na svojih zelenih tratah vidile. Med tem, ko se Anglija, Belgia in druge dežele če dalje bolj u eno veliko tovarno spreobračajo, ino mnogoteri stroji z železnimi rokami noč in dan ropotajo in delajo, ter marljivim delavcam če dalje več kruha odvzamejo, med tem, pravim, zamore avstrijsko cesarstvo za polovino Evrope obilniga živeža pridelati in pripraviti. In gotovo, ta od Boga tako obilno blagoslovjena Avstrija bode, kader bo ogersko rodovitno deželo uredila, velikanska žitnica, pravi živinski tergov, prava pivnica postala, kakšine se na celimu svetu ni bilo.

Z vsakim vaganam rumene pšenice, reži ali turšice, z vsakim sodam izverstniga vina bodo potem Iepi tolarčki, z vsakim volam rumeni zlati izpod zemlje prilezli, ino dvajsetice, dozdej globoko zakopane, se bodo zbudile iz svojiga groba, ter na beli dan se vernile k veselim življenju. J. Šubic.

Avstrijsko cesarstvo.

Mengeš. Ko to pišem, mi še po ušesih gromenje možnarjev zvoní, ki so s svojim pokam današnja slovesnost spremili in povikšali. Danes je namreč tisti imenitni dan, ko so seseske veljavnost, krepost in življenje zadobile; ko so se moške izvolili, v ktere je ljudstvo polno zaupanje stavilo, ki bodo zanaprej njegove zadeve vladali in po previdnosti skleпали; ko so se nove srenje djansko ustanovile. Ko sim se na postelji še enkrat obrniti mislil me že tresk možnarja predrami in na noge spravi. Vstanem in čakam do sedmih, kadar nas je zvonjenje z vsemi zvonovi v cerkev klicalo. Vse gre od doma, tako de pri veliko hišah clo nihče ne varuje. Jez se podam nad žagrad in tedaj dobro po cerkvi vidim. Malo proč od pregrada je bil krasen sedež za kantonskiga poglavarja, ki je pri celim opravilu pričujoč bil. Maša je bila z leviti, kakor o velicih praznikih in vsih serca je važnost in slovesnost tega dneva prešinila. Po evangeliju gredo gospod fajmošter na prižnico in razkažejo prav po domače ljudem pomembo srenj, njih imenitnost in veliko potrebnost, de se dobro in

krepko osnujejo, ker so tolkšno veljavnost zadobile. Tedaj so svoj govor v dva dela razlili; prvi del je bil opominjevanje, da naj vsi volivci volit grede. Zakaj soseska je reč, ki vse, tak reveža kakor bogatina enako zadeva. Vsi imajo v soseski svoj del; vsim mora torej skerb za njo pri sercu biti. Vsaciga je dozdej kaj žulilo, kar bodo zdaj previdni župani lahko odpravili. Tedaj nej tudi vsak voli. Na druge volitelje se ni vselej zanesti. Pa vsak bo zamogel dobro voliti, če sam voli, ker sosede pozna in ve, al ima ta al uni potrebne lastnosti župana. Drugi del je bil nasvetovanje, kakošni naj bodo možje, ki bi jih zvolili. Oni ne smejo biti votli rogovileži, ampak dobri, pošteni, previdni možje itd. Ko maša mine, se začne čez en čas volenje. Predsednik je bil v Mengešu gospod kantonski poglavar Pavič sam; gospod prvi komisar, ki je bil tudi pri opravi se pa poda v Tersen k volitvi. Volilo se je pri nas po dveh oddelkih, ki so se po velikosti davkov sestavili. Ki manj kot 22 gold. cesarskiga davka dajo, so prišli v drugi oddelk. Ki pa več kot toliko, so bili pa prvemu životu pristeti. Pervih, ki jih nekteri „vrabce“ imenujejo, je bilo okol 150; drugih pa (tudi „orli imenovanih) pri 40.“ Vrabci so volili od pol devetih do enajstih in so 6 odbornikov izvolili, in pa tri namestnike. Potem so pa „orli“ na versto prišli, ki so ravno toliko odbornikov in namestnikov izvolili. Ker pa dveh odbornikov ni bilo pričujočih, se ni mogel župan voliti. Ko je bilo vse dokončano je gospod Pavič še na kmete prav lep nagovor imel in potem se je zvonjenje in streljanje začelo, da ni bilo ne konca ne kraja. — Pa že popred ni bilo misliti, da bo volitev brez spotike spod rok šla. Klatil se je en podpihun okol, ki je močno zabavljal in šuntal, se nobene reči ne vdeležiti. Tudi jih je imelo veliko še majhne zapopadke od teh reči. Oni so dvomili, da vse to res od cesarja pride in so se obotavljali k volitvi iti. Ko pa gospod kantonski poglavar med nje stopi, ko jim prav po domače govoriti začne, ko jim prijazno vse razkaže in razloži, ko jih čez vse reči podučil je vse dvomenje pobegnilo in ljudje se niso zadosti o ljubeznivosti, umnosti in bratovski prijaznosti gospoda Paviča čuditi zamogli. Res je, da sedanji čas veliko od vradnikov tirja, pa reči moram, da bi se malo pritožb zastran te reči slišalo, ako bi vsak vradnik le deseti del lastnost našiga kantonskiga poglavarja imel. Skor vsakimu kmetu je on preden je glase oddal, še posebej važnost te volitve in imenitnost srenj z domačimi prilikami oznanil; dal je „Časnika“ brati, da so se volivci njegovih besedi še bolj prepričali; rekel je vsacimu dobro premisliti, koga da bo volil, da se nima tu po sovražtvu ali prijaznosti ravnati, da naj vsak le na potrebno umnost in poštenost gleda. V treh urah so se zdej ljudje več politike, kakor popred v treh letih naučili. Vsi so radi in po previdnosti volili. Vsi izvoljeni odborniki so od perviga do zadnjiga možje, katerim srenja brez skerbi zaupati sme. Naj bo že ta ali uni za župana izvoljen, bodo na vsako vižo Mengšani dobriga župana imeli. Gospodu krožnemu poglavarju, ki je uzrok te srečne izvolitve, pa rečemo: Čast, slava in živio!

Drugo pot kaj od volitev v bližnjih soseskah. Z Bogam!

26. velko-serpana 1850.

Austrijanska. Ministerstvo je dovolilo, da se smejo iz vsih kronovin mili darovi pošiljati za prebivavce dubrovniškiga okrožja, ktere je tako hudo potres zadel. Škode, ki je večidel uboge zadela, je 238,000 goldinarjev.

* Zanesljive novice pravijo, da bo svitli cesar spet čez 200 politiskim hudodelnikom kazen prizanesil.

* Ministerstvo notrajnih zadev je ukazalo,

da naj se za pogorele v Krakavi po celi državi mili darovi nabirajo.

* Škofam je bilo že dovoljeno „katolske gimnazije“ vstanoviti. Vendar se morajo učniki na takih gimnazijih ravno tistim spraševanjem podvreči, kakor na državnih gimnazijih; tudi so podverženi c. k. šolskim svetovavstvu.

Česka. K. Bl. a. B. piše: Včeraj se je dogodba v Pragu prigodila, ktero le zato opomenemo, ker je naša dolžnost vsakimu nepostavnemu djanju, naj pride od koder si bode, nasproti stopiti. Gospoda Wipplerja je en častnik razžalil in zavolj tega vstane preprič, v kteriga se je mnogo častnikov zapletlo. Gospod Wippler je bil zlo razžaljen, toraj je tirjal zadostenje. Ker se je pa zadevajoči častnik temu zoperstavil, in se v voz podal, da bi se bil preč peljal, prime gospod Wippler konje za berzde in tirja zadostenje. Častnik pa skoči iz voza in mahne z sablo, ter ga misli po glavi udariti, on se pa vagne, tako, da ga sabla le na spodnji čelusti rane. Zdej se uname boj, v kterem zgrabi Wipplersablo častnika, akoravno ga več drugih častnikov napade, ter jo prelomi. En drug častnik nameri Wipplerja po glavi vsekati, al kupec Weis se častniku v naročje verže in s tem Wipplerja reši. Potem vzame Wippler en kos prelomljene sable saboj in se poda z gospodom Weis naravnost k poglavarju Schütte, ki se je nad to dogodbo zavzel in mestnjane opominjal, da naj se pritožijo.

Wippler je dobil 4 rane. Ker je njegovo zdravje zlo poškodovano, so ga v bolnišnico nesli.

Galicija. Nekoliko dni je že, kar je ruski general Zitkow Lvov zapustil, ki je bil viši ogleda bolnišnic. Kmalo bodo vsi ruski vojaki Galicijo zapustili in s tem bo tudi konec govornice, da bo Avstrija Galicijo Rusii prepustila.

Krakova. C. k. poglavarstvena komisija je sledeči razglas dala:

Ker se je novica raznesla, da je bilo v Krakavi zažgano, se naznani prebivavcam mesta, da so bile vse sumljive osebe večidel še tisti dan spraševane; pa dozdej se ne more od kaj taciga nič zvediti. Vendar ne bo krajna gosposka opustila te reči natanjko in skerbno preiskati, in ako je zares temu tako se bo koj ko se bo zvedilo, na znanje dalo, in zoper krivce se bo ostro po postavi ravnalo.

Ettmayer de Adelsberg.

Ogerska. Iz gotoviga vira se pripoveduje, da bo v 14 dneh na Ogerskem civilna oblast od vojaške ločena, in da se bo potem tudi deželni poglavar zvolil; govori se, da bi znal biti baron Geringer ali pa Moric Almassy. De se bo potem vojsko poveljništvo iz Pešte v Budim preneslo, ni dvombe.

Tuje dežele.

Rusovska. Zadnje dni mesca junija so se spet začeli vojaki na Poljskem zbirati. Celo poljsko kraljestvo bo kmalo velikimu vojaškemu ležišču enako, na kterem se vojaki razne sorte semtertje premikajo.

Tudi na Litavskem je veliko gibanje, vojaški oddelk pri Vilni obstoji kakor pravijo iz 12,000 mož. Sliši se, da se bodo armade na Poljskem razdelile, prvi oddelk bo stal v glavnem ležišču pri Varšavi pod poveljništvam generala Čodajeviga, drugi pri Čenstohavi pod poveljništvam generala Rüdigerja, tretji pod generalam Osten-Sacken pri Zamosu. — Sicer se pripoveduje, da se vojaki zato zbirajo, da jih bo car pregledal vpriča tujih knezov (?), ki se bodo v Varšavo podali; ako se pa premisli, da se tudi terdnjave preskerbujejo z vojskinim orodjem in živežem, kakor da bi sovražnik že na meji stal, bi se moglo iz tega kaj več soditi. — Ruski vojaki so za

vojsko vsi vneti in kakor pravijo, jo bodo še predenj zima nastopi čez mejo udarili.

* Iz poljske meje se piše 18. julija v „A. Allg. Z.“, da so se ruski vojaki, ki so na meji stali proti severju obrnili.

Bosna. Omer paša se je pripravil k bitvi, ker vidi, da z dobro besedo nič ne opravi.

Bulgarska. V „Südsl. Ztg.“ se piše od bulgarskih zadev in vstaje tako natanjko, da se jasno vidi, kako bulgarska reč stoji. Posnamemo iz imenovaniga dopisa sledeče:

Nič noviga ni na Bulgarskem vstaja, ker se skor vsako leto pripeti, zdaj tu, zdaj tam, kjer so prebivavci bolj stiskani. Tudi sedajna vstaja se je samo v treh nahijah v videnski, beligradski in berkovački pripetila, bi se pa zamogla proti jugu in zahodu razširiti v nahijah Pirol, Niš in Leskovac. Zdajna vstaja se je začela v videnski nahii v vasi Rakovica, blizo ktere je zlo obiskovan samostan. Sem na Božjo pot prišli ljudje so se, kakor se zdi začetka maja pogovorili, za orožje prijeli. Ta čas se je tudi govorilo, da so Turki Pujata, znaniga bulgarskiga rodoljuba v ječi zadavili; Turki pa so se že takrat Bulgarov bali, ker so terdili, da je Puja navadne smerti umerl. Okrog Vidna je bilo razun 4 ali 5 vasi vse, mlado in staro pripravljeno, za orožje prijeli; „boljše je umreti, so djali, kakor v takih nadlogah živeti; sramota pred Bogam bi bila tako stisko dalej prenašati. Znabiti Bog pomaga.“ Le kdor premišljeniga Bulgarca pozna, bo spoznal, v kakem obupu so bili Bulgari, ki so brez dnarja, brez orožja, brez živeža, brez vodja vstali zoper dobro oborožene Turke. Konec maja so se pogovorili vstati. Možje, ki so bili blizo Rakovice, so se tam zbrali, pa komej pet od sto je bilo slabo oboroženih, drugi so imeli gorjače, drogove itd. Napred so cesto v Vidin prekopali in se tako nagliga napada od Turkov obvarovali.

Iz drugih vasi videnske nahije so se tudi na raznih krajih zbrali, in so od kraja do kraja tiste Turke, kateri so jih posebno zlo stiskali, napadovali in morili. Tudi denar so zbirali, pa clo iz sosedniga Serbskiga niso mogli za dnarje orožja in živeža dobiti, in s tem so prvo upanje pokopali. — 8. junija so bile že tri nahije na nogah, vidinska, beligradska in Berkovačka. 12. junija se je mnogo vstajnikov pred Beligradcam znidilo, ga Turkam vzeti. Od štirih plati so terdnjavo naenkrat napadli. Pa nič niso ne ta ne drugi dan opravili, ker je bilo v terdnjavi več topov, s kterimi so v goste trume streljali. Okrog 100 Bulgarov je pri teh dveh napadih padlo. Ko niso nič opravili, so se razšli. Zastonj kličejo Serbe v pomoč, oni so mejo posedli in ne puste ne orožja, ne ljudi na Bulgarsko. In vendar Bulgari ne pojenjajo, sklenejo se dalej bojevati. Tudi polomska nahija na reki Som, je vstala; že je 200 vasi na nogah. 14. in 15. junija so se snidili v treh velikih ležiščih, eno ni bilo cele 3 ure od Vidna, drugo blizo Beligradca in tretje pri Lomu. 16. junija se približajo Turki pri vasi Greci zbranim Bulgarom, store, kakor da bi se hotli z Bulgari pogoditi, jih prevarijo in 212 pomoré, drugi pobegnejo. Še strašnejše so delali z Bulgari ravno ta dan lomski Turki, ki so se ravno na tako vižo v bulgarsko ležišču pri Vlasinovcu splazili, in 500 Bulgarov pomorili. V vasi Bojnica so Bulgari vidinskiga vojvoda z 60 Turki v sredo dobili, ali lahko je bilo dobro oboroženim Turkam skoz neorožene Bulgare predreti. Do zdaj so Turki povsod zmagali, in Bulgari so se mogli v gojzde in hribe pomakniti.

Turske trume hodijo od kraja do kraja, ropajo, požigajo in počnejo reči, od kterih govoriti, nas je groza. Dobro Bulgari vedo, da od takiga početja turska vlada nič ne ve. Bulgari

pravijo: „kako bi se zamogli z praznimi rokami zoper topove sultana bojevati — kako pa zamoremo tako trinoštvo dalej terpeti brez de bi se pred Bogom pregrešili, ali smemo svoje ženke in otroke zverinskemu poželenju Turkov prepustiti? — Ti ljudje ne derže nobene postave, in sultan ne ve, kako z nami ravnajo.“ Sred mesca junija je vladika iz Vidna pismo na Bulgare poslal, v katerem jih je opominjal; ali Bulgari mu niso verjeli, in mu ne odgovore, ker vedo, de ta vladika zanje nikdar nič ni storil, ampak de je vedno s Turki v en rog trobil. 21. junija so šli lomski Turki obleženim v Belgradu v pomoč in so jih rešili. Še le 22. junija sta dobila Tefterdar in Miralaj iz Vidna povelje se v imenu vlade v bulgarsko ležiše podati. Bulgari so povsod poslancam odgovorili, de se ne bojujejo zoper sultana, tudi zoper pašata ne, ampak zoper vradnike, zemljake in najemnike; ti ljudje le na to gledajo, de svojo mošnjo napolnejo, in se vedejo in vladajo po soseskah, kakor se jim zdi; oni ne gledajo na postavo, čast in poštenje. Namesti 10. dela prihodkov, vzamejo polovico, in kdor se temu zoperstavi, tega popolnoma obropajo. Desetina se na Bulgarskem od vsake reči daje, od poljskih pridelkov, od živine, kuretine, jaje, sočivja itd. Ker pa mnogo turških veljakov desetino iz Bulgarskiga dobiva, ti možje vedno na to gredo, de namest pridelkov in drugih reči denarje dobé. Toraj je Bulgar primoran, živino in druge reči prodati, de zamore svojiga gospoda odrajtati. Koliko de je kaka reč vredna, to odloči tisti, ki desetino pobira, in on jo ceni toliko, kolikor bi bila v Carigradu vredna. — Na več mestih so kazali pašatovim poslancam še nepokopane trupla Bulgarov, ktere so Turki pomorili; pri vasi Grci jih je ležalo še 212 na mestu. Vse to pa ni zadržalo belgradskih Turkov, 12 Bulgarov, ktere so vjeli, poklati, akoravno so njih ženke in otroci zanje prosili in se od njih niso hotli ločiti. Po takih zgodbah pride Zia paša, pritožbe Bulgarov zaslišat, njegovi poslanci mu bodo gotovo od tega kaj povedali, kar so vidili in slišali. Krog 30 šotorov je vidinski paša ravno pred mestam postavil, in vabi Bulgare, de naj se pridejo pritožiti. 25. junija pa pride Omer paša v Niš in od Bulgarov tirja, de naj se mu udajo. On hoče vse preteklo velikodušno odpustiti, ako se mu Bulgari udajo in se na svoje opravila povernejo. Kak izid bo to imelo, se zdaj še ne more vediti, ako pa dozdejne vradnike Omer paša v službi pusti; bi njegove besede malo veljale.

Nemška. Telegrafsko naznanilo iz Schleswiga naznani 25. julija opoldne:

V tem trenutku strašna bitva med Danci in Schleswig-Holsteinci razsaja posebno na levem krilu. Od 2½ zjutraj silno topovi grome. Danci so v veliki zgubi; posebno v močvirju Lusbusch, kjer se je konjem vderalo. 350 Dancov je vjetih. Willisen je poveljnik središa, Tann leviga in Horst desniga krila. Ravno se pripoveduje, de je Tann desno dansko krilo prederl.

Telegrafsko naznanilo iz Rendsburga pove 25. julija: Do 10. zjutraj so Holsteinci zmagovali, sreča pa se je naenkrat obrnila in ob 2½ je bilo središe holsteinske armade raztirano. Holsteinci so se v Sehstedt pomaknili, eno milo nad reko Eider. Ob 8. na večer so Danci že mesto Schlezwig posedli; eckenferdski posadi je bilo orožje odvzeto.

* Telegrafsko naznanilo pove, de 11 angleških fregat leži na istoku Schlei-e. 26,000 holsteinskih vojakov se je blizo Sehstedta zbralo. Eckenförde so Danci posedli. Od Tana se nič ne sliši.

Laska. Telegrafsko naznanilo pove, de je francosko brodovje, ki je pred Neaplom stalo proti jugu odšlo.

Francoska. V Parizu so 40 oseb, ki so se zoper vlado zakleli, zaperli in jim orožje pobrali.

Španska. Na Špansko so prišle zlo važne novice iz St. Domingo. Zdi se, de je tamošnji francoski poslanec nekaj od pogodbe zvedil, ki se je sklenila med republiko St. Domingo in združenimi severoamerikanskimi državami. To je prva stopnja, ktero so Amerikanci storili, si celi otok Hayti, po katerem so že tako dolgo hrepneli, osvojiti.

Razne naznanila.

— Na Dunaju je od 6. do 13. julija 109 oseb na koleri zbolelo, torej je imelo, ker je še od pretekliga tedna 46 bolnih ostalo, vsih skupej 155 kolero, katerih se je 35 ozdravilo, 51 jih je umerlo in 69 je še bolnih ostalo.

Od 13. do 20. je pa le 48 oseb zbolelo, toraj je bilo, ako se ostali bolniki pretekliga tedna prištejejo, 118 bolnih, od katerih se jih je 30 ozdravilo, 29 jih je umerlo, 58 pa je še bolnih ostalo.

Vsah skupej je torej, kar se je kolera začela 270 zbolelo, ozdravilo se jih je 78, umerlo pa jih je 134.

V dunajski okolici je dozdej, kolikor se iz naznanil ve, 20 oseb kolera napadla. Ta bolezen je več moških, kakor ženskih zagrabila, posebno take, ki so v jedi in pijači nezmerni.

— Baron Corić, ki je za ministra zvoljen, je 55 let star in rojen Horvat. Stopil je v letu 1809 v granici v vojasko službo, je bil v francoski vojski in je v letu 1842 general postal. V letu 1848 je bil divizionar na Dunaju. 31. oktobra je bil za Feldmarschallnanta zvoljen, stal je v prvih verstah naskakovavcov in bil njih vodja. V ogerski vojski se je tudi bojeval z drugim oddelkom vojaške armade; njegovo ime se nikjer ni pogrešalo, ako je bila govorica od hrabrih vojšakov.

— V „Grazer Ztg.“ se piše, de je navada pri cerkvenem žegnanju okrog slovenjiga Gradca z možnarji streljati, pripoveduje se velika nesreča, ki se je pri streljanju pri sv. Urhu v fari sv. Martina pripetila: Kupili so fantje tamošnje soseske 17 liber smodnika. Možnarje so komej pet stopin od cerkve nastavili. Zlo neprevidno so ravnali, ko so še vroče možnarje nabijali, in ravno ta neprevidnost jim je veliko nesrečo prinesla; vžgal se je namreč smodnik v enem vročem možnarju in je zazmodil tudi drug smodnik, kteriga je bilo 10—12 liber. Pri tem zasmodenju je bilo 11 oseb hudo ranjenih. En 12 let star fant je že umerl, 4 ali 5 drugih bi znala enaka nesreča zadeti; med njimi je tudi 4 leta star otrok, kteriga je oče v naročju imel. Eniga fanta je kake tri sežnje kviško verglo, ki je na glavo na tla padel; on sicer še živi pa brez upa, de bi obstal. Vsi drugi so po obrazu in rokah zlo ranjeni.

— Pretečeni teden je u C. u neki kavarni več ponočnih igravcov sedelo in igralo. Veliko denarjev na zeleni mizi je potovalo od rok do rok.

Tudi neki častnik je bil u tej tovaršiji, tudi on se je prepovedane igre udeležil. Zgubil je bil že svoje denarje, zgubil je na posod vzetih denarjev; še ni nehal igrati; zmotil ga je duh brezdna, gre domu in zagrabi — u cesarsko denarnico (on je bil čez vojaško bolnišnico), se poda u kavano nazaj, ter zaigra in zgubi, kakor pravijo, blizo 560 goldinarjev — cesarskih denarjev!!

Gotovo mu ni bilo mogoče teh denarjev poverniti, kakor je morebiti poprej mislil, zakaj tri dni pozneje, pred polnočjo, je u svoji izbi zamišljen, sedel, pred seboj je imel nabasan samokres, pripravljen konec življenju storiti — kar na enkrat se vrata odprejo in noter

stopi desetnik s 6 možmi; hitro ga primejo, uklenejo, in še tisto noč je šlo po železnici u Gr.

J. Š.

— V Krakavi se je društvo vstanovilo iz 17 udov pod naslovom: „Komitet pogorzeli miasta krakova“. To društvo bo darove naberalo za pogorelce v Krakavi.

— 23. julija ob 10 dopoldne je bila poroka bana Jelačića v Napajedlu. Mnogo generalov in častnikov je prišlo k slovesnosti.

— V Karlovcah se bo šola za serbsko mladost vstanovila.

— 22. julija je bila na Dunaju slovanska beseda, h kateri se je mnogo ljudi zbralo, akoravno ni bilo lepo vreme. Gospod Legat, naš domorodec je več slovenskih narodnih pesem pel, ki so zlo dopadle.

Predsednik združenih severnih ameriškanskih držav, Taylor je umerl.

— Tudi v Petrogradu je bil 16. julija ogenj, ki je 50 hiš pokončal, med njimi 15 usnjarskih fabrik.

— Škode, ktero je ogenj v Krakavi napravil, je naj manj 20 do 30 milionov.

— Po Ogerskem in celo Moravskem so se zlo volkovi pomnožili; pol drugo uro od Nagy-Karoly-a je po dnevu en volk nekiga fanta stergal.

— Komej je v Krakavi ogenj pojenjal, se je 25. julija iz noviga 5 hiš vžgalo, vendar pa se je pogasil, ker ni bilo nič vetra. Štofovo poslopje se je spet unelo ob 7. zjutraj in je pogorelo. Več od tega obljubi časopis „Czas“ drugo pot naznaniti.

— Iz Krakove se piše 21. julija: Dovolite mi od ognja v Krakavi še nekaj opomniti. Ko je bilo akademsko poslopje z bukvarnico in borso v največi nevarnosti, sklene nadušena akademiška mladost te poslopja na vsako vižo rešiti. 150 mladenčev gre na strehe in z čezčloveškim trudam pogase ogenj, ki se je že po bukvarnici razprosteral.

Pri obvarovanju teh poslopij, ki neprecenljivi zaklad bogate knjigarnice zapopadejo, sta si rektor gospod Meyer, potem profesor tehnike, gospod Krapinski naj večji zasluge pridobila. Namestnik predsednika Paprocki je bil povsod zraven, kjer je bila nevarnost naj večji, in je vse spodbadal z besedo in djanjem; ko je zvedil, de njegova hiša gori, se ni premaknil iz mesta, kjer je ravno gasil, ampak je le nekoliko ljudi tje poslal, sam pa ostal na strehi, kjer je ravno gasil. Njegova hiša in vse, kar je bilo v njej, je pogorelo.

Tudi veličansko poslopje gosp. Morztyna je pogorelo, v katerem je ogenj drago bukviše in zlo imenitno numizmatičsko nabero pokončal. Obstati moramo, de je bila gasivna naprava zlo slaba, le nekoliko brizgel je bilo pri velikem ognju. Tudi vojaki so si z verlim obnašanjem mnogo zaslug pridobili. Gosposka skerbi žalostno osodo pogorelih poboljšati in društvo se vstanovljuje v ta namen. Mnogo milih darov se je že nabralo. Vredništvo „Czas“ je zapis nabere za pogorele odperlo in samo 400 gold. v ta namen podpisalo.

— Iz Belgrada se v „Südsl. Ztg.“ piše, de je ruska vlada svetlinje med avstrijske vradnike in častnike razdelila z napisam: „Za uvmirenje Vengri i Transylvanii 1849“. Nadruzi strani pa se bere: „s nami Bog, razumeite jazyci i pokopja te sja“.

— Madjarski beguni v Kiutahii ravnajo kakor poljski v letu 1831, oni se med sabo prepirajo. Perczel in Košut sta postala popolnoma sovražnika. Perczel je za federativno republiko, med tem ko se Košutu še vedno od madjarske države sanja.

— Gospod dr. Klun je dobil častno pismo od gospoda ministra kupčije, ker je v ljubljanskem nemškem časopisu govoril od obdelovanja Krasa.

